

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. sausio 10 d. *

Byloje C-98/03,

dėl ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį, pareikšto 2003 m. vasario 28 d.,

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama U. Wölker, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką, atstovaujamą M. Lumma ir C. Schulze-Bahr,

atsakovę,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai C. Gulmann (pranešėjas), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ir G. Arestis,

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. liepos 14 d. posėdžiui,

išklausęs 2005 m. lapkričio 24 d. posėdyje pateiktą generalinio advokato išvadą,

priima šį

Sprendimą

1 Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad:

— nenustatydama privalomo tam tikrų projektų, vykdomų ne specialiose saugomose teritorijose (toliau – SST) 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos

(OL L 206, p. 7, toliau – direktyva) 4 straipsnio 1 dalies prasme, poveikio teritorijai įvertinimo pagal direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis, neatsižvelgiant į tai, ar tokie projektai gali turėti didelį poveikį SST,

- leisdama teršalų išmetimą SST, neatsižvelgiant į tai, ar tai galėtų turėti didelį poveikį SST,

- netaikydama nuostatų dėl rūšių apsaugos tam tikriems netyčiniams neigiamoms poveikiams, netyčia sukeltiems saugomiems gyvūnams,

- neužtikrindama direktyvos 16 straipsnyje numatytų leidžiančių nukrypti sąlygų laikymosi tam tikrų su teritorijos apsauga suderinamų veiksmų atžvilgiu,

- nustatydamą nuostatas dėl augalų apsaugos produktų naudojimo, kuriose nepakankamai atsižvelgiama į rūšių apsaugą,

- nepranešdama apie nuostatas dėl žūklės ir (arba) nesirūpindama, kad jose būtų pakankamų žūklės draudimų,

Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis, 12, 13 ir 16 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisė

- 2 Remiantis direktyvos 2 straipsnio 1 dalimi, direktyvos tikslas – „padėti užtikrinti biologinę įvairovę, apsaugant natūralias buveines ir laukinę fauną bei florą europinėje valstybių narių, kurioms taikoma Sutartis, teritorijoje“.

- 3 Direktyvos 4 straipsnis nustato teritorijų, kuriose yra jos saugomų rūšių ir buveinių, kaip specialių saugomų teritorijų steigimo tvarką.

- 4 Remiantis direktyvos dešimta konstatuojamąja dalimi, „būtina tinkamai įvertinti bet kuri planą ar programą, kuri galėtų turėti didelį poveikį esamos ar ateityje numatytos įsteigti saugomos teritorijos apsaugos tikslams“. Ši konstatuojamoji dalis atsispindi šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje, pateikiančioje nuorodą į 4 dalį. Minėtos dalys nustato:

„3. Bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems arba nebūtiniems teritorijos tvarkymui, bet galintiems ją labai paveikti individualiai arba kartu su kitais

planais arba projektais, turi būti atliekamas tinkamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas atsižvelgiant į teritorijos apsaugos tikslus. Atsižvelgiant į poveikio teritorijai įvertinimo išvadas ir remiantis 4 dalies nuostatomis, kompetentingos nacionalinės institucijos pritaria planui ar projektui tik įsitikinusios, kad jis neigiamai nepaveiks nagrinėjamos teritorijos vientisumo ir, jei reikia, išsiaiškinusios plačiosios visuomenės nuomonę.

4. Jei, nepaisant poveikio teritorijai neigiamo įvertinimo ir nesant kitų alternatyvių sprendimų, šis planas ar projektas vis dėlto turi būti įgyvendintas dėl įpareigojančių priežasčių, tarp jų ir socialinio ar ekonominio pobūdžio, susijusių su labai svarbiu viešuoju interesu, valstybė narė imasi visų kompensacinių priemonių, būtinų bendram *Natura 2000* vientisumui apsaugoti. Apie patvirtintas kompensacines priemones ji praneša Komisijai.

Kai atitinkamoje teritorijoje yra prioritetas natūralių buveinių tipas ir (arba) prioritetinga rūšis, vieninteliai argumentai, kuriuos galima pateikti, yra argumentai, susiję su žmonių sveikata ir visuomenės saugumu, su labai svarbiomis aplinkai palankiomis pasekmėmis arba kitomis, Komisijos nuomone, įpareigojančiomis priežastimis, susijusiomis su labai svarbiu viešuoju interesu.“ (Pataisytas vertimas)

5 Direktyvos 12 straipsnio 1 dalis nustato:

„1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių sukurti į IV priedo a dalį įrašytų gyvūnų rūšių griežtos apsaugos jų paplitimo areale sistemą, draudžiančią:

a) bet kokia forma tyčia gaudyti ar žudyti šių rūšių individus gamtoje;

2. Šio straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodyti draudimai galioja visiems augalų, kuriems šis straipsnis taikomas, biologinio ciklo etapams.“

7 Direktyvos 16 straipsnio 1 dalis nustato:

„Jei nėra kitos priimtinos alternatyvos, ir nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas netrukdo palaikyti atitinkamos rūšies populiacijų geros apsaugos būklės jų natūralaus paplitimo areale, valstybės narės gali nukrypti nuo 12, 13 ir 14 straipsnių bei 15 straipsnio a ir b dalių:

- a) siekdamas apsaugoti laukinę fauną ir florą bei išsaugoti natūralias buveines;
- b) siekdamas išvengti didelės žalos, ypač pasėliams, naminiams gyvuliams, miškams, žūklės plotams, vandenims ir kitoms nuosavybės rūšims;
- c) atsižvelgdamos į visuomenės sveikatą ir saugumą arba dėl kitų įpareigojančių priežasčių, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio, susijusių su labai svarbiu viešuoju interesu, ir į pirminės svarbos gamtinei aplinkai naudingas pasekmes;

- d) mokslo tiriamojo darbo ir švietimo tikslais, siekiant šių rūšių populiacijų atstatymo ir reintrodukcijos bei dėl šiems tikslams įgyvendinti būtino veisimo, įskaitant dirbtinį augalų dauginimą;

- e) siekdamos griežtai kontroliuojant leisti atrankos būdu ir ribotais kiekiais imti ir laikyti ribotą tam tikrų į IV priedą įrašytų rūšių egzempliorių skaičių, kuri nustato kompetentingos nacionalinės institucijos.“ (Pataisytas vertimas)

Nacionalinė teisė

- 8 Vokietijos Federacinė Respublika direktyvą į nacionalinę teisę pirmiausia perkėlė 1998 m. rugsėjo 21 d. Federaciniu gamtos apsaugos įstatymu (*Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege*; BGBl. I, 1998, p. 2995, toliau – BNatSchG 1998).

- 9 Vėliau šis įstatymas buvo panaikintas ir pakeistas 2002 m. kovo 25 d. Federaciniu gamtos apsaugos ir rūpinimosi kraštovaizdžio įstatymu (*Gesetz über Naturschutz und der Landschaftspflege*, BGBl. I, 2002, p. 1193, toliau – BNatSchG 2002).

- 10 *BNatSchG 2002* 34 straipsnio 1 dalimi į Vokietijos teisės sistemą buvo perkelta direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pirmame sakinyje nustatyta pareiga atlikti projektų poveikio saugomoms teritorijoms šios direktyvos prasme įvertinimą.

- 11 *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalyje sąvoka „projektai“ šio įstatymo prasme apibrėžiama kaip:

- „a) projektai ir priemonės Bendrijos svarbos arba europinėje paukščių apsaugos teritorijoje, jeigu jiems vykdyti reikia institucijos sprendimo arba pranešimo institucijai arba jeigu juos vykdo institucija;
- b) kišimaisi į gamtą ir kraštovaizdį 18 straipsnio prasme, jeigu jiems vykdyti reikia institucijos sprendimo arba pranešimo institucijai arba jeigu juos vykdo institucija, ir
- c) įrengimai, kuriems reikia leidimo pagal Federacinį kovos su užterštumu įstatymą, ir vandenų naudojimas, kuriam reikia leidimo arba patvirtinimo pagal Vandens ūkio įstatymą,

ties, kiek jie atskirai arba kartu su kitais projektais ir planais gali turėti didelį poveikį Bendrijos svarbos arba europinei paukščių apsaugos teritorijai <...>“

- 12 *BNatSchG 2002* 18 straipsnis nustato:

„1. Įsikišimas į gamtą ir kraštovaizdį šio įstatymo prasme yra žemės paviršiaus formos ar naudojimo arba gruntinio vandens lygio paviršiniame žemės sluoksnyje pakeitimai, galintys turėti didelį poveikį ekosistemoms arba kraštovaizdžio savybėms ir veikimui.

2. Žemės naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio ir žūklės tikslais nėra įsikišimas, jei naudojant atsižvelgiama į gamtos apsaugos ir rūpinimosi kraštovaizdžiu tikslus bei principus. 5 straipsnio 4–6 dalyse išvardytus reikalavimus ir geros profesinės praktikos taisyklės, kylančias iš žemės ūkio, miškų ūkio ir žvejybos teisės bei Federacinio žemės apsaugos įstatymo 17 straipsnio 2 dalies, atitinkantis žemės naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio ir žūklės tikslais paprastai neprieštarauja pirmame sakinyje nurodytiems tikslams ir principams.“

13 *BNatSchG 2002* 36 straipsnis „Materialus kenksmingumas“ nustato:

„Jei numanoma, kad įrengimas, kuriam reikia leidimo pagal Federacinį kovos su užterštumu įstatymą, sukels teršalų išmetimą, kartu su kitais įrengimais ar priemonėmis šio įrengimo įtakos zonoje turėsiantį didelį poveikį Bendrijos svarbos arba europinės paukščių apsaugos teritorijos išsaugojimui būtiniems elementams, ir jei už pažeidimus negali būti kompensuojama pagal 19 straipsnio 2 dalį, leidimas įrengimui neišduodamas, kol neįvykdomos 34 straipsnio 3 ir 4 dalyse išdėstytos sąlygos. 34 straipsnio 1–5 dalys taikomos *mutatis mutandis*. Sprendimai priimami pritariant gamtos ir natūralių teritorijų srityje kompetentingoms institucijoms.“

14 *BNatSchG 2002* 39 straipsnio „Santykis su kitomis teisinėmis nuostatomis“ 2 straipsnio pirmas sakinyje nustato:

„Teisinėms nuostatomis dėl augalų, gyvūnų apsaugos, dėl apsaugos nuo epidemijų bei nuostatomis dėl miškų, medžioklės ir žūklės šio skyriaus nuostatos ir šio skyriaus pagrindu priimtose teisinėse nuostatose nedaro įtakos.“

15 *BNatSchG 2002* 42 straipsnio 1 ir 2 dalimis į nacionalinę teisę perkeliama direktyvos 12 ir 13 straipsniuose nustatyti draudimai.

16 *BNatSchG 2002* 43 straipsnio „Leidžiančios nukrypti nuostatos“ 4 dalis numato, kad „42 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti draudimai netaikomi veiksams, kuriais siekiama naudoti žemę žemės ūkio, miškų ūkio ir žvejybos tikslais, remiantis gera profesine praktika ir 5 straipsnio 4–6 dalių reikalavimais, ar panaudoti atliekant šiuos veiksmus pagamintus produktus, vykdyti remiantis 19 straipsniu leistiną įsikišimą, poveikio aplinkai įvertinimą pagal Poveikio aplinkai vertinimo įstatymą arba įgyvendinti remiantis 30 straipsniu leistiną priemonę, jei dėl to nebus tyčia pakenkta ypač saugomų rūšių gyvūnams, įskaitant jų veisimosi, jauniklių auginimo vietas, buveines ir slėptuves, bei augalams <...>“

17 Be to, direktyva į Vokietijos Federacinės Respublikos teisę buvo perkelta keliais specialiais įstatymais, tarp jų 1998 m. gegužės 14 d. Augalų apsaugos įstatymu (*Pflanzenschutzgesetz*; BGBl. I, 1998, p. 971, toliau – *PflSchG*), kurio 6 straipsnio 1 dalis nustato:

„Augalų apsaugos produktai turi būti naudojami remiantis gera profesine praktika. Šių produktų negalima naudoti, jei naudotojas numato, kad jų naudojimas konkrečiu atveju turės kenksmingą poveikį žmogaus ir gyvūno sveikatai ar gruntiniam vandeniui arba kitokį kenksmingą poveikį, ypač gamtos pusiausvyrai. Kompetentinga institucija gali nustatyti šios dalies pirmame ir antrame sakiniuose nurodytiems reikalavimams įvykdyti reikiamas priemones.“

Ikiteisminė procedūra

- 18 2000 m. balandžio 10 d. Komisija išsiuntė Vokietijos Federacinei Respublikai oficialų pranešimą, kuriuo paprašė pateikti nuomonę dėl direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalių, 12, 13 ir 16 straipsnių įgyvendinimo.
- 19 Susipažinusi su Vokietijos Federacinės Respublikos 2000 m. rugpjūčio 11 d. atsakymu, Komisija 2001 m. liepos 25 d. pateikė pagrįstą nuomonę, nurodydama šiai valstybei narei per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 20 Šioje pagrįstoje nuomonėje Komisija, ypač remdamasi *BNatSchG 1998*, padarė išvadą, kad Vokietijos Federacinė Respublika nesiėmė priemonių, reikalingų perkelti nurodytas direktyvos nuostatas į nacionalinę teisę.
- 21 Pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, Vokietijos Federacinė Respublika 2001 m. lapkričio 21 d. laišku atmetė Komisijos pateiktus kaltinimus.
- 22 Vėliau įsigaliojo *BNatSchG 2002*.
- 23 Tokiomis sąlygomis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio priimtino

- 24 Vokietijos vyriausybė pirmiausia tvirtina, jog Komisijos ieškinys yra nepriimtinas, nes ji nepakankamai atsižvelgė į visas naujas *BNatSchG 2002* nustatytas ir kitas specialias nacionalines nuostatas, kurios užtikrino, kad ginčijamos Vokietijos teisės nuostatos taikomos pagal direktyvą.
- 25 Šiuo požiūriu reikia konstatuoti, kad klausimas, ar Komisija, vertindama Vokietijos teisės nuostatų suderinamumą su direktyva, atsižvelgė į tam tikrus įstatymo pakeitimus, yra susijęs su bylos esme, vadinasi, ir su ieškinio pagrįstumu, bet ne su jo priimtumu.
- 26 Taip pat reikia pabrėžti, kad dėl to, jog Komisija ieškinyje remiasi atitinkamomis *BNatSchG 2002* nuostatomis, skliausteliuose nurodydama atitinkamas ankstesnes *BNatSchG 1998* nuostatas, kai pagrįstoje nuomonėje ji nurodė tik minėtas ankstesnes nuostatas, ieškinys nėra nepriimtinas.
- 27 Nors ikiteisminė procedūra apriboja ieškinio pagal EB 226 straipsnį dalyką, ir todėl ieškinyje negali būti remiamasi kitomis nuostatomis nei nurodytosios ikiteisminėje procedūroje, šis reikalavimas negali būti traktuojamas kaip privalomai nustatantis, kad kiekvienu atveju nacionalinės teisės nuostatos, nurodytos pagrįstoje nuomonėje ir ieškinyje, visiškai sutaptų. Kai tarp dviejų šių procedūros stadijų teisės aktas yra keičiamas, pakanka to, kad per ikiteisminę procedūrą ginčijamais teisės aktais įtvirtinta sistema, iš esmės būtų paliekama galioti ir taikant naujas valstybės narės

priemonės, priimtas po pagrįstos nuomonės, kurios yra ieškinio objektas (2005 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-221/03, Rink. p I-8307, 38 ir 39 punktai).

28 Šiuo atveju *BNatSchG 2002* nuostatos, kuriomis Komisija remiasi savo ieškinyje, iš esmės atitinka *BNatSchG 1998* nuostatas, kurias ji kritikavo savo pagrįstoje nuomonėje.

29 Iš to išplaukia, kad ieškinys yra priimtinas.

Dėl pagrįstumo

30 Komisija savo ieškinį grindžia šešiais kaltinimais.

Dėl pirmo kaltinimo

Šalių argumentai

31 Komisija priekaištauja Vokietijos Federacinei Respublikai dėl to, kad ši į savo nacionalinę teisę nevisiškai perkėlė direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis, nes *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b ir c papunkčiuose pateikta „projekto“ sąvoka, taikoma ne SST vykdomiems projektams, yra per siaura ir ja

remiantis tam tikroms saugomoms teritorijoms potencialiai kenksmingiems įsikišimams ir veikloms netaikoma pareiga atlikti poveikio įvertinimą.

- 32 Kalbėdama apie projektus pagal *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b papunktį, Komisija teigia, jog jie apima tik įsikišimus į gamtą ir kraštovaizdį šio įstatymo 18 straipsnio prasme, todėl neatliekamas tam tikrų projektų, galinčių turėti didelį poveikį saugomoms teritorijoms, išankstinis poveikio teritorijai įvertinimas pagal direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis. Iš tikrųjų minėto 18 straipsnio 1 dalis apima tik žemės paviršiaus formos ir naudojimo pakeitimus, bet neatsižvelgia į visas kitas veiklas ar priemones, kurios nėra susijusios su saugomos teritorijos žemės paviršiumi ir nesukelia pakeitimų joje, bet gali turėti didelį poveikį tokiai teritorijai. Iš tiesų projekto sąvoka *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b papunkčio prasme, apimanti ne SST vykdomas įsikišimus, yra siauresnė negu šio straipsnio a papunktyje pateikiama sąvoka, kuri susijusi su SST vykdomais projektais. Tačiau direktyvoje, kalbant apie projektus, kuriems privalomas poveikio įvertinimas, nedaromas skirtumas pagal tai, ar šių priemonių imamasi saugomoje teritorijoje.
- 33 Be to, pagal *BNatSchG 2002* 18 straipsnio 2 dalį projekto sąvoka šio įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b papunkčio prasme neapima žemės naudojimo žemės ūkio, miškų ūkio ir žvejybos tikslais, jei naudojant atsižvelgiama į gamtos apsaugos ir rūpinimosi kraštovaizdžiu tikslus bei principus.
- 34 Beje, kalbėdama apie minėto įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto c papunktį, Komisija kritikuoja tai, kad sąvoka „projektas“ apsiriboja įrengimais, kuriems reikia leidimo pagal Federacinį kovos su užterštumu įstatymą (*Bundes-Immissionsschutzgesetz*; toliau – *BImSchG*), ir vandenų naudojimu, kuriam reikia leidimo arba patvirtinimo pagal Vandens ūkio įstatymą (*Wasserhaushaltsgesetz*, toliau – *WHG*).

Vadinasi, įrengimams ir vandenų naudojimui, kuriems nereikia tokių leidimų ar patvirtinimų, netaikoma pareiga atlikti poveikio teritorijai vertinimą, nustatytą direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje, neatsižvelgiant į tai, ar jie galėtų turėti didelį poveikį saugomoms teritorijoms.

35 Vokietijos vyriausybė visų pirma tvirtina, kad Komisija per plačiai aiškina sąvoką „projektas“, nes ji neleidžia apriboti pareigos atlikti veiklų, nurodytų Vokietijos teisės aktuose, poveikio įvertinimą. Šią sąvoką reikia aiškinti remiantis tikslu apibrėžimu, pateiktu 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvoje 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40).

36 Be to, ši vyriausybė teigia, kad sąvoka „įsikišimas“ *BNatSchG 2002* 18 straipsnio 1 dalies prasme reikalauja įvertinti kiekvieną atvejį atsižvelgiant į direktyvos tikslus. Vadinasi, praktikoje minėto 18 straipsnio 1 dalis sąvokos „projektas“ neapriboja pagal direktyvos prasmę. Šia nuostata nereikalaujama žemės paviršiaus formos ar naudojimo pakeitimo, bet joje kalbama apie įsikišimą, kai veikla turi poveikį žemės paviršiui, kuris pasireiškia saugomoje teritorijoje.

37 Kalbėdama apie *BNatSchG 2002* 18 straipsnio 2 dalyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą, Vokietijos vyriausybė tvirtina, jog pagal šią nuostatą imperatyviai reikalaujama, kad žemės naudojimas žemės ūkio, miškų ūkio ir žvejybos tikslais nebūtų laikomas projektu, kurio poveikį reikia įvertinti, tik tuomet, kai atsižvelgiama į gamtos apsaugos ir rūpinimosi kraštovaizdžiu tikslus bei principus.

- 38 Galiausiai dėl *BNatSchG* 2002 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto c papunkčio Vokietijos vyriausybė nurodo, kad įrenginiams, kuriems nereikia leidimo arba patvirtinimo pagal *BImSchG*, taip pat turi būti taikomi reikalavimai, į kuriuos atsižvelgiama direktyvoje. Iš tikrųjų, remiantis šiuo įstatymu pirmiausia turi būti įvertinta, ar galima užkirsti kelią kenksmingam poveikiui aplinkai, kurio galima išvengti naudojant šiuolaikinę techniką, ir net naudojant šiuolaikinę techniką neišvengiamai atsirandantį poveikį aplinkai sumažinti iki minimumo. Dėl vandenių naudojimo, kuriam nereikia leidimo pagal WHG, Vokietijos vyriausybė pirmiausia teigia, kad kalbama apie mažesnių vandens kiekių, suderinamų su 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, p. 1), naudojimą. Šios vyriausybės nuomone, jei naudojimas nelaikomas turinčiu didelį poveikį vandenių būklei pagal Direktyvą 2000/60 ir jam nereikia leidimo, jis nebeturės didelio poveikio gretimoms SST.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 39 Reikia priminti, kad, remiantis direktyvos 6 straipsnio 3 dalies pirmu sakiniu, bet kokiems planams ir projektams, tiesiogiai nesusijusiems su teritorijos tvarkymu arba tam nebūtiniais, bet galintiems ją labai paveikti individualiai arba kartu su kitais planais arba projektais, turi būti atliekamas tinkamas jų galimo poveikio teritorijai įvertinimas atsižvelgiant į jos apsaugos tikslus.
- 40 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad reikalavimas atlikti plano ar projekto vertinimą sąlygojamas tikimybės arba pavojaus labai paveikti nagrinėjamą teritoriją buvimo. Taigi atsižvelgiant visų pirma į atsargumo principą, toks pavojus egzistuoja, kai, remiantis objektyviomis aplinkybėmis, neatmetama galimybė, kad minėtas planas ar projektas labai paveiks nagrinėjamą teritoriją (žr. 2005 m. spalio 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, C-6/04, Rink. p I-9017, 54 punktą).

- 41 Vadinas, sąlyga, nuo kurios priklauso tinkamas plano ar projekto poveikio tam tikrai teritorijai įvertinimas ir kuri reiškia, kad esant abejonių dėl didelio poveikio turi būti atliekamas toks įvertinimas, neleidžia pastarojo netaikyti, kaip yra, pirma, pagal *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b papunktį, skaitomą kartu su to paties įstatymo 18 straipsniu, ir, antra, pagal 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto c papunktį, tam tikroms projektų kategorijoms, įgyvendinamoms remiantis kriterijais, kurie negali užtikrinti, kad šie projektai negali labai paveikti saugomų teritorijų.
- 42 Ypač reikia priminti, kad pagal *BNatSchG 2002* 10 straipsnio 1 dalies 11 punkto b ir c papunkčius pareiga atlikti įvertinimą netaikoma projektams, sudarytiems iš kitokių negu žemės paviršiaus formos ar naudojimo arba gruntinio vandens lygio paviršiniame žemės sluoksnyje pakeitimai įsikišimų į gamtą ir kraštovaizdį, ir kitiems projektams, susijusiems su įrenginiais arba vandenų naudojimu, kuriems nereikia leidimo. Tačiau neatrodo, kad šie įvertinimo pareigos netaikymo kriterijai galėtų garantuoti, jog minėti projektai galėtų sistemingai labai veikti saugomas teritorijas.
- 43 Ypač kalbant apie įrenginius, kuriems nereikia leidimo pagal *BImSchG*, tos sąlygos, jog šis įstatymas įpareigoja patikrinti, ar galima užkirsti kelią kenksmingam poveikiui aplinkai, kurio galima išvengti naudojant šiuolaikinę techniką, ir ar galima net naudojant šiuolaikinę techniką neišvengiamai atsirandantį poveikį aplinkai sumažinti iki minimumo, nepakanka siekiant užtikrinti direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje numatytos pareigos laikymąsi. Iš tikrųjų *BImSchG* nustatyta įvertinimo pareiga negali visais atvejais užtikrinti, kad su tokiu įrenginiu susijęs projektas nepakenks saugomos teritorijos vientisumui. Ši pareiga pirmiausia skirta patikrinti, ar net naudojant šiuolaikinę techniką neišvengiamai atsirandančio poveikio aplinkai sumažinimas iki minimumo neužtikrina, kad toks projektas darys minėtą poveikį.

- 44 Vandenių naudojimo, kuriam nereikia leidimo pagal *WHG*, klausimu aplinkybė, kad kalbama apie mažesnių vandens kiekių naudojimą, negali savaime reikšti, kad šis naudojimas negali turėti didelio poveikio saugomai teritorijai. Net jei toks vandenių naudojimas neturėtų didelio poveikio vandenių būklei, iš to neišplaukia, kad jis nebeturės tokio poveikio gretimoms saugomoms teritorijoms.
- 45 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Vokietijos Federacinė Respublika direktyvos 6 straipsnio 3 dalį dėl tam tikrų projektų ne SST neteisingai perkėlė į nacionalinę teisę.

Dėl antro kaltinimo

Šalių argumentai

- 46 Komisija tvirtina, kad direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalys neteisingai perkeltos *BNatSchG 2002* 36 straipsniu, nes pagal jį aplinką teršiantiems įrenginiams tik tuomet reikia leidimų, kai tikimasi, kad jie turės didelį poveikį jų įtakos zonoje esančiai SST.
- 47 Tačiau iš to išplauktų, kad materialus kenksmingumas ne įtakos zonoje nebūtų laikomas minėtų direktyvos nuostatų pažeidimu.

- 48 Vokietijos vyriausybė nurodo, kad materialaus kenksmingumo, sukkelto oro teršalais arba triukšmu įrenginio įtakos zonoje, kontrolė konkrečiu atveju turi būti atliekama atsižvelgiant į visas lokalias sąlygas ir įrenginio išmetus teršalus. Praktikoje projektas su materialiu kenksmingumu gali būti leidžiamas tik tuomet, jei jis neturės kenksmingo poveikio direktyvos saugomoms sritims.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 49 Primintina, jog pagal *BNatSchG 2002* 36 straipsnį teršalus išmetantiems įrenginiams tik tuomet reikia leidimų, kai teršalų išmetimas galėtų turėti didelį poveikį saugomai teritorijai šio įrenginio įtakos zonoje, todėl leidimai gali būti suteikiami įrenginiams, kurie teršalus išmeta saugomoje teritorijoje ne tokioje zonoje, neatsižvelgiant į šio teršimo poveikį tokiai teritorijai.
- 50 Šiuo klausimu konstatuotina, kad Vokietijos teisės aktais nustatyta sistema tiek, kiek ji susijusi su teršalų išmetimu įtakos zonoje, kaip ji apibrėžiama techniniuose nurodymuose, remiantis bendrais visiems įrenginiams kriterijais, neatrodo galinti užtikrinti direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalių laikymąsi.
- 51 Trūkstant moksliskai pagrįstų kriterijų, kurių Vokietijos vyriausybė nenurodė, leidžiančių *a priori* manyti, kad teršalų išmetimas saugomoje teritorijoje ne įrenginio įtakos zonoje gali turėti didelį poveikį šiai teritorijai, specialios nacionalinės teisės nustatyta sistema visais atvejais negali užtikrinti, kad projektai arba planai, susiję su įrenginiais, išmetančiais teršalus saugomose teritorijose ne šios įrenginių įtakos zonoje, nekenkia nagrinėjamų teritorijų vientisumui pagal direktyvos 6 straipsnio 3 dalį.

- 52 Taigi konstatuotina, kad direktyvos 6 straipsnio 3 dalis į nacionalinę teisę buvo perkelta neteisingai.

Dėl trečio kaltinimo

- 53 Komisija priekaištauja Vokietijos Federacinei Respublikai, kad ši, nesiimdama reikiamų priemonių sukurti tam tikrų gyvūnų rūšių griežtą apsaugos sistemą, draudžiančią pažeisti ar naikinti veisimosi ar poilsio vietas, neteisingai perkėlė į nacionalinę teisę direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punkte įtvirtintą pareigą. Komisijos nuomone, valstybės narės, remdamosi šia nuostata, turėjo uždrausti ne tik tyčinius, bet ir netyčinius veiksmus. Ji tvirtina, kad *BNatSchG 2002* 43 straipsnio 4 dalis pažeidžia direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punktą, nes ji numato tam tikras teritorijų apsaugos nuostatų išimtis, „jei dėl to nebus tyčia pakenkta <...> gyvūnams, įskaitant jų veisimosi, jauniklių auginimo vietas, buveines ir slėptuves <...>“
- 54 Vokietijos vyriausybė teigia, kad direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punkto įgyvendinimas visoje Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje apima tik tyčinius veiksmus, o tai yra suderinama su šia nuostata, nes ji nereikalauja į jos nustatytą apsaugos sistemą įtraukti netyčinio nurodytų vietų naikinimo ir pažeidimo. vyriausybė mano, kad išaiškinimas, pagal kurį taip pat draudžiami netyčiniai veiksmai, visais atvejais pažeistų proporcingumo principą.
- 55 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog veiksmai direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punkto prasme yra ne tik tyčiniai, bet ir netyčiniai (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę*, 73–79 punktus). Bendrijos teisės aktų leidėjas, kitaip nei direktyvos 12 straipsnio

1 dalies a–c punktuose, išvardytų veiksmų neapribodamas direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punktu draudžiamais tyčiniais veiksmais, išreiškė savo valią suteikti veisimosi ir poilsio vietoms didesnę apsaugą nuo veiksmų, kurie gali jas pažeisti arba naikinti. Atsižvelgiant į biologinės įvairovės apsaugos tikslus, kuriuos siekiama įgyvendinti direktyva, jokių būdu nėra neproporcinga tai, kad 12 straipsnio 1 dalies d punkte numatytas draudimas neapribojamas tyčiniais veiksmais.

- 56 Tokiomis sąlygomis kaltinimas dėl neteisingo direktyvos 12 straipsnio 1 dalies d punkto perkėlimo į nacionalinę teisę yra pagrįstas.

Dėl ketvirto kaltinimo

- 57 Komisija priekaištauja Vokietijos Federacinei Respublikai, kad ši *BNatSchG 2002* 43 straipsnio 4 dalyje numatė dvi nuo šio įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje nustatytų draudimų leidžiančias nukrypti nuostatas, kuriose nepakankamai atsižvelgiama į sąlygas, su kuriomis siejamos pagal direktyvos 16 straipsnį leistinos leidžiančios nukrypti nuostatos. Šiuo klausimu Komisija atskirai remiasi Vokietijos teisėje numatytais nuo rūšių apsaugos nuostatų leidžiančiomis nukrypti nuostatomis atitinkamai dėl pagal *BNatSchG 2002* 19 straipsnį leidžiamo įsikišimo vykdymo arba dėl pagal šio įstatymo 30 straipsnio leistinių priemonių įgyvendinimo.

- 58 Vokietijos vyriausybė prieštarauja, kad įsikišimams ir priemonėms, kuriems gali būti taikomos abi *BNatSchG 2002* 43 straipsnio 4 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos, reikia administracinio sprendimo, kurį priimant kiekvienu atveju turi būti atsižvelgiama į direktyvos 16 straipsnyje nustatytas sąlygas.

- 59 Šiuo klausimu reikia priminti, jog direktyvos ketvirta ir vienuolikta konstatuojamosios dalys numato, kad kadangi buveinės ir rūšys, kurioms gresia išnykimas, sudaro Bendrijos gamtos paveldo dalį, o jų išlikimui kylančių pavojų dažnai nesumažina valstybinės sienos, išsaugojimo priemonių priėmimas yra bendra visų valstybių narių pareiga. Taigi perkėlimo tikslumas ypač svarbus tokiu atveju, koks yra šioje byloje, t. y. kai atitinkamoms valstybėms narėms patikėta valdyti bendrą palikimą savo teritorijoje (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 25 punktą).
- 60 Todėl valstybės narės direktyvos, kuri įtvirtina kompleksines bei technines taisykles aplinkos teisėje, srityje privalo ypač prižiūrėti, kad jų teisės aktai, skirti užtikrinti direktyvos perkėlimą, būtų aiškūs ir tikslūs (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 26 punktą).
- 61 Todėl, net jei abiems nagrinėjamos leidžiančioms nukrypti nuostatomis reikia administracinio sprendimo, kurį priimdamos kompetentingos institucijos turi laikytis sąlygų, kuriomis pagal direktyvos 16 straipsnį keliamos leidimui taikyti leidžiančias nukrypti nuostatas, *BNatSchG 2002* 43 straipsnio 4 dalyje numatytas teisinis pagrindas neatitinka įtvirtintojo direktyvos 16 straipsnyje. Iš tikrųjų ši nacionalinė nuostata nesusieja abiejų nagrinėjamų leidžiančių nukrypti nuostatų suteikimo su visomis direktyvos 16 straipsnyje numatytomis sąlygomis. Šiuo atžvilgiu pakanka pabrėžti, kad *BNatSchG 2002* 43 straipsnio 4 dalis kaip vienintelę sąlygą leidimui taikyti leidžiančias nukrypti nuostatas numato tai, kad gyvūnams, įskaitant jų veisimosi, jauniklių auginimo vietas, buveines ir slėptuves, bei ypač saugomų rūšių augalams dėl to nebūtų pakenkiama tyčia.

- 62 Taigi kaltinimas dėl neteisingo direktyvos 16 straipsnio perkėlimo į Vokietijos teisę yra pagrįstas.

Dėl penkto kaltinimo

- 63 Komisija remiasi *PflSchG* 6 straipsnio 1 dalimi, kuri draudžia naudoti augalų apsaugos produktus, jei numatoma, kad jų naudojimas turi kenksmingą poveikį žmogaus ir gyvūno sveikatai arba gruntiniam vandeniui, arba kitokį didelį kenksmingą poveikį, ypač gamtos pusiausvyrai, kai sąvoka „gamtos pusiausvyra“ pagal *PflSchG* 2 straipsnio 6 punktą apima gyvūnų ir augalų rūšis. Komisija tvirtina, kad Vokietijos Federacinė Respublika, nustatydamą šį draudimą, direktyvos 12, 13 ir 16 straipsnius į nacionalinę teisę perkėlė nepakankamai aiškiai.
- 64 Vokietijos vyriausybė ginčija šio kaltinimo pagrįstumą, pabrėždama, kad Komisijos nurodytoje nuostatoje numatytas bendras draudimas, leidžiantis laikytis direktyvos 12 ir 13 straipsniuose nustatytų draudimų. Ji taip pat remiasi tuo, kad pagal *PflSchG* 6 straipsnio 1 dalį augalų apsaugos produktai turi būti naudojami remiantis gera profesine praktika, be to, kompetentinga institucija gali nustatyti šioje nuostatoje nurodytiems reikalavimams įvykdyti reikiamas priemones.
- 65 Kaip buvo priminta šio sprendimo 60 punkte, valstybės narės Buveinių direktyvos srityje privalo ypač prižiūrėti, kad jų teisės aktai, skirti užtikrinti direktyvos perkėlimą, būtų aiškūs ir tikslūs.

- 66 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką direktyvos 12, 13 ir 16 straipsniai kartu sudaro vientisą sistemą (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* 112 punktą). Šie 12 ir 13 straipsniai nurodo valstybėms narėms sukurti griežtą gyvūnų ir augalų rūšių apsaugos sistemą.
- 67 Reikia priminti, kad *PflSchG* 6 straipsnio 1 dalis, išvardydama atvejus, kai draudžiama naudoti augalų apsaugos produktus, aiškiai, konkrečiai ir griežtai nenurodo direktyvos 12 ir 13 straipsniuose numatytų kenkimo saugomoms rūšims draudimų.
- 68 Ypač ne toks aiškus, konkretus ir griežtas, kaip antai direktyvos 12 straipsnio 1 dalies b punkte numatytas draudimas pažeisti saugomų gyvūnų rūšių veisimosi ir poilsio vietas arba 13 straipsnio 1 dalies a punkte numatytas draudimas tyčia naikinti gamtoje saugomas augalų rūšis, atrodo draudimas naudoti augalų apsaugos produktus, jei numatoma, kad konkrečiu atveju tai turi didelį kenksmingą poveikį gamtos pusiausvyrai.
- 69 Taigi pentas kaltinimas, tiek, kiek jis susijęs su direktyvos 12 ir 13 straipsniais, yra pagrįstas.

Dėl šešto kaltinimo

Šalių argumentai

- 70 Komisija priekaištuoja Vokietijos Federacinei Respublikai, kad ši pažeidė direktyvos 12 ir 16 straipsnius, nes nepranešė apie nuostatas dėl žūklės arba nepasirūpino, kad jose būtų pakankamų žūklės draudimų.
- 71 Komisija tvirtina, kad trijų Vokietijos žemių teisės aktai žūklės srityje nesuderinti su direktyva. Pavyzdžiui, Bavarijoje moksliniu pavadinimu *Coregonus oxyrhynchus* žinoma žuvis nepriskirta ištisus metus saugomų žuvų rūšims. Brandenburge ta pati rūšis bei moliuskas *Unio crassus* nesaugomi. Bremeno žemės teisėje į draudžiamų gaudyti žuvų sąrašą neįrašytos trys šioje federaciniėje žemėje saugomos rūšys, t. y. dvi nurodytos rūšys ir žuvis *Acipenser sturio*. Be to, ji aiškiai leidžia gaudyti pastarosios žuvų rūšies individus, trumpesnius kaip 100 cm, ir *Coregonus oxyrhynchus* rūšies individus, trumpesnius kaip 30 cm. Taip pat nėra jokios informacijos apie galimus žūklės draudimus Berlyno, Hamburgo, Meklenburgo – Priešakinės Pomeranijos, Žemutinės Saksonijos, Šiaurės Reino – Vestfalijos, Saaro, Saksonijos ir Saksonijos-Anhalto federacinėse žemėse. Todėl negali būti manoma, kad šių federacinių žemių teisėje yra žūklės draudimų, atitinkančių direktyvos 12 ir 16 straipsnių nuostatas.
- 72 Vokietijos vyriausybė teigia, kad jei federacijos teisės nuostatos leidžia federacinėms žemėms priimti specialesnes žvejybos teisės nuostatas, reikia jas aiškinti remiantis

direktyva. Jei federacinių žemių žvejybos teisės nuostatos pažeistų privalomą Bendrijos teisę dėl nurodytų žuvų ir moliuskų rūšių apsaugos, dėl federacijos teisės pažeidimo jos turėtų būti panaikinamos. Šia prasme *BNatSchG 2002* turėtų viršenybę federacinės žemės teisės atžvilgiu. Taigi bus taikomas *BNatSchG 2002* 42 straipsnio 1 punkte nustatytas žūklės draudimas, kuris taip pat taikomas ir direktyvos IV priede išvardytoms rūšims. Todėl nėra būtina pranešti apie susijusias federacinės žemės nuostatas.

- 73 Vokietijos vyriausybė nurodo, jog ji pasirūpins, kad federacinių žemių nuostatos dėl žūklės, neatitinkančios direktyvoje ir federacijos teisėje nustatytų sąlygų, pavyzdžiui, Komisijos ginčijama Bremeno žemės nuostata, būtų skubiai pakeistos.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 74 Iš šios bylos matyti, kad *Coregonus oxyrhynchus*, *Unio crassus* bei *Acipenser sturio*, nurodytos direktyvos IV priedo a punkte, yra Vokietijoje gyvenančios rūšys.

- 75 Todėl pagal direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punktą joms turi būti sukurta griežta apsaugos sistema, draudžianti visas šių rūšių individų tyčinio gaudymo ir žudymo gamtoje formas.

- 76 Iš bylos medžiagos išplaukia, kad pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, Bavarijos federacinės žemės teisės aktas leido, be kita ko, gaudyti žuvis ištisis metus, kol buvo priimti žūklės draudimai. Tačiau *Coregonus oxyrhynchus* žūklės draudimas nebuvo nustatytas. Brandenburgo federacinėje žemėje šios rūšies bei *Unio crassus* žūklė taip pat nebuvo uždrausta. Vokietijos vyriausybė pripažįsta, kad Bremeno federacinės žemės teisės aktas nesuderintas su direktyva.
- 77 Nors *BNatSchG 2002* 42 straipsnio 1 dalis, kaip pastebi Vokietijos vyriausybė, ypač draudžia gaudyti ir žudyti tokias gyvūnų rūšis, kaip antai nurodytosios šio sprendimo 74 punkte, kurioms taikoma griežta apsaugos sistema, pagal šio federacinio įstatymo 39 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį nuostatomis dėl gyvūnų apsaugos bei medžioklės ir žvejybos šio įstatymo susijęs skirsnis įtakos nedaro. Tačiau šiame skirsnyje taip pat yra *BNatSchG 2002* 42 straipsnis.
- 78 Tokiomis sąlygomis reikia konstatuoti, kad Vokietijoje galiojanti teisinė sistema, kurioje kartu egzistuoja Bendrijos teisei prieštaraujanti federacinių žemių nuostatos ir ją atitinkanti federacinė nuostata, nėra tinkama veiksmingai, aiškiai ir tiksliai užtikrinti trims nagrinėjamos gyvūnų rūšims direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkte numatytą griežtą apsaugą nuo visų tyčinio gaudymo ir žudymo gamtoje formų.
- 79 Iš šios bylos matyti, kad Vokietijos teisės aktai neatitinka direktyvos 12 straipsnio 1 dalies a punkto ir neišpildo direktyvos 16 straipsnyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos sąlygų.

80 Kalbant apie Komisijai nepateiktus kitų federalinių žemių žvejybos teisės aktus, negali būti konstatuojama, kad jie užkerta kelią suderinamumui su direktyvos 12 ir 16 straipsniais, nes nėra jokios informacijos apie galimus žūklės draudimus šiose federalinėse žemėse, juo labiau kad šio sprendimo 77 punkte buvo priminta, jog *BNatSchG 2002* draudžia gaudyti ir žudyti *Coregonus oxyrhynchus*, *Unio crassus* ir *Acipenser sturio* rūšių individus.

81 Pagal direktyvos 23 straipsnio 3 dalį valstybės narės turi pateikti Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės nuostatų tekstus. Tačiau Komisija savo ieškinio šia nuostata negrindė.

82 Iš to išplaukia, kad šeštas kaltinimas yra pagrįstas su apribojimais, kurie pateikti ankstesniuose šio sprendimo punktuose.

83 Taigi konstatuotina, kad:

- nenumatydamas privalomo tam tikrų projektų, vykdomų ne SST direktyvos 4 straipsnio 1 dalies prasme, poveikio teritorijai įvertinimo pagal direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis, neatsižvelgiant į tai, ar tokie projektai gali turėti didelį poveikį SST,

- leisdama išmesti teršalus SST, neatsižvelgiant į tai, ar tai gali turėti didelį poveikį šiai teritorijai,

- netaikydama nuostatų dėl rūšių apsaugos tam tikrai žalai, netyčia sukeltai saugomiems gyvūnams,

- neužtikrindama direktyvos 16 straipsnyje numatytų leidžiančių nukrypti sąlygų laikymosi tam tikrų su teritorijos apsauga suderinamų veiksmų atžvilgiu,

- nustatydamas nuostatas dėl augalų apsaugos produktų naudojimo, kuriose nepakankamai atsižvelgiama į rūšių apsaugą, ir

- nesirūpindama, kad nuostatose dėl žūklės būtų pakankamų žūklės draudimų,

Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal direktyvos 6 straipsnio 3 dalį, 12, 13 ir 16 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 84 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Vokietijos Federacinė Respublika pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. — Nenustatydama privalomo tam tikrų projektų, vykdomų ne specialiose saugomose teritorijose 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos 4 straipsnio 1 dalies prasme, poveikio teritorijai įvertinimo pagal direktyvos 6 straipsnio 3 ir 4 dalis, neatsižvelgiant į tai, ar tokie projektai gali turėti didelį poveikį specialiai saugomai teritorijai,
 - leisdama išmesti teršalus specialiose saugomose teritorijose, neatsižvelgiant į tai, ar tai galėtų turėti didelį poveikį šiai teritorijai,
 - netaikydama nuostatų dėl rūšių apsaugos tam tikrai žalai, netyčia sukeltai saugomiems gyvūnams,

